

Kunnskapsdepartementet

postmottak@kd.dep.no

Deres ref: 201200556-HCJ

Vår ref:SG/755

Dato: 04.05.12

NOU 2012:1 Til barnas beste – Ny lovgivning for barnehagene

Skolenes landsforbund viser til departementets høringsbrev av 06.02.12

Forbundet har behandlet utredningen. Vi har valgt å ta inn teksten i de §§ vi har merknader/endringsforslag til i forslaget til ny lov (NOU-ens kap 24) under og sette inn kommentarer (*fet kursiv*) og endringsforslag (*fet kursiv understreket*) fortløpende i teksten.

Med vennlig hilsen
SKOLENES LANDSFORBUND

Stein Grøtting /s/
forbundsleder

Kapittel I. Barnehagens formål og innhold

§ 3 Barnehagens innhold

Barnehagen skal:

- a) være en pedagogisk virksomhet.
- b) gi barna muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter.
- c) ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur.
- d) formidle verdier og kultur, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.
- e) støtte barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter og
- f) ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Departementet fastsetter i forskrift en rammeplan for barnehagen. Rammeplanen skal stille krav til barnehagens innhold og oppgaver.

Viktig at rammeplanens viktighet og gyldighet blir tydeliggjort ved å bruke "stille krav til".

Barnehagens eier kan tilpasse rammeplanen til lokale forhold.

Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten.

§ 4 Saklig virkeområde

- a) Loven gjelder for barnehager. Barnehage er en virksomhet: som har ansvar for barn, er regelmessig og der ett eller flere barn har en avtalt ukentlig oppholdstid på mer enn 20 timer og
- b) der antall barn som er til stede samtidig er minst fem.

For å forhindre at enheter bestående av mange barnehager, blir definert som én barnehage med avdelinger på flere steder, ønsker vi en klar definisjon på at en barnehage er en virksomhet som fysisk er knyttet

sammen med felles bygning eller felles uteområde.

Tilsyn av barn om natten regnes ikke som barnehage.

Departementet kan gi forskrift om organisert barnetilsyn som ikke er barnehager etter første ledd, herunder fastsette at også barnehager med fem barn eller færre er omfattet av loven.

Kapittel II. Barns rettigheter.

Viktig at det kommer med et kapittel om barns rettigheter.

§ 9 Det fysiske miljøet

Det fysiske miljøet inne og ute skal være trygt og pedagogisk utfordrende. Miljøet skal gi alle barn allsidig bevegelses- og sanseerfaring og mulighet for mestring og utvikling.

Barnehagene skal planlegges, bygges, tilrettelegges og drives slik at barnas trygghet, helse, trivsel, lek og læring, fremmes.

Dersom foreldrerådet eller samarbeidsutvalget krever tiltak for å rette på mangler ved det fysiske miljøet, skal barnehagen behandle saken etter reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Om barnehagen ikke innen rimelig tid har tatt stilling til saken, kan det klages etter bestemmelsene i forvaltningsloven som om det var gjort enkeltvedtak. Kommunen er klageinstans.

(jf. Forslag til §27)

§ 10 Det psykososiale miljøet

Barnehagen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremme et godt psykososialt miljø, der det enkelte barnet kan oppleve respekt, trygghet, omsorg og sosial tilhørighet.

Dersom noen som er tilsatt i barnehagen, får kunnskap eller mistanke om at et barn blir utsatt for krenkende ord eller handlinger, skal vedkommende snarest undersøke saken og varsle styrer, og dersom det er nødvendig og mulig, selv gripe inn. Styrer skal varsles om alvorlige forhold.

Dersom foreldrene, foreldrerådet eller samarbeidsutvalget krever tiltak for å rette på mangler ved det psykososiale miljøet, skal barnehagen behandle saken etter reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Om barnehagen ikke innen rimelig tid har tatt stilling til saken, kan det klages etter bestemmelsene i forvaltningsloven som om det var gjort enkeltvedtak. Kommunen er klageinstans.

(jf. Forslag til §27)

Kapittel IV. Barnehageeiers ansvar og oppgaver

§ 14 Barnehageeierens ansvar

Barnehageeieren skal drive barnehagen i samsvar med gjeldende lover og regelverk.

Barnehageeieren skal fastsette barnehagens vedtekter. Vedtektene skal gi opplysninger som er av betydning for barnas foreldre eller foresattes forhold til barnehagen, herunder

- a) eierforhold,
- b) formål, jf. §§ 1 og 2,
- c) opptakskriterier,
- d) antall medlemmer i samarbeidsutvalget,
- e) barnehagens åpningstid,
- f) godkjent leke- og oppholdsareal,
- g) barnehagens arealutnyttelse.

Barnehageeier har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i virksomheten. Barnehageeier skal ha et forpliktende system som gir personalet i barnehagen mulighet til å utvikle og vedlikeholde faglig og pedagogisk kunnskap.

Forslag til tillegg: "Barnehageeier skal tilføre barnehagen ekstra personalressurser når personalet er borte fra barna pga kompetansehevingstiltak."

Kapittel V. Lokal barnehagemyndighets ansvar og oppgaver

§ 24 Moderasjonsordninger

Kommunen skal sørge for at foreldre eller foresatte tilbys minimum 30 prosent søskenmoderasjon i foreldrebetalingen for barn nummer to og minimum 50 prosent for barn nummer tre eller flere barn. Moderasjonen skal omfatte søsken som bor fast sammen. Reduksjon skal tilbys også om søsknene går i forskjellige barnehager i samme kommune.

Alle kommuner skal tilby foreldre eller foresatte med lav betalingsevne inntekt på 5G eller lavere reduksjon i eller fritak for foreldrebetaling, etter følgende modell:

<u>Inntekt opp til 5G</u>	<u>20% reduksjon</u>
<u>Inntekt opp til 4G</u>	<u>40% reduksjon</u>
<u>Inntekt opp til 3G</u>	<u>60% reduksjon</u>
<u>Inntekt opp til 2G</u>	<u>80% reduksjon</u>
<u>Inntekt opp til 1G</u>	<u>betalingsfritak</u>

~~Alle kommuner skal ha inntektsgraderte betalingssatser. Departementet kan gi forskrift om minimumssatser for inntektsgradert betaling og fritak for barnefamilier med lav betalingsevne.~~ Barnehageeier skal få dekket reduksjon i eller fritak for foreldrebetalingen av kommunen.

§ 27 Kommunens tilsynsansvar. Pålegg om retting, midlertidig eller varig stenging

Kommunen skal føre tilsyn med at barnehagene drives i samsvar med denne loven med forskrifter. Kommunen skal sørge for at tilsynet utføres på en måte som er uavhengig av oppgavene kommunen har som eier av barnehager.

Viktig at tilsynet skal utføres på en måte som er uavhengig av oppgavene kommunen har som eier av barnehager, når det først er sånn at kommunene selv har tilsyn med egne barnehager. Vi ønsker oss imidlertid tilbake til ordninga med Fylkesmannen som tilsynsfører for barnehagene, for å unngå "bukken til havresekken"-problematikken.

Kommunen kan gi pålegg til barnehageeier om retting av brudd på loven. Dersom fristen for å etterkomme pålegget ikke overholdes, kan kommunen vedta reduksjon i foreldrebetalingen, som gjelder frem til barnehageeier har rettet lovbruddet.

I særlige tilfeller, der pålegg eller reduksjon i foreldrebetalingen ikke har ført til at lovbrudd blir rettet, kan kommunen vedta tidsbegrenset eller varig stenging av barnehagen. Det samme gjelder dersom lovbruddet ikke lar seg rette. Dersom fortsatt barnehagedrift kan medføre alvorlig helseskade for barna, skal kommunen vedta tidsbegrenset eller varig stenging av barnehagen. Kommunens stengingsvedtak skal sendes fylkesmannen til orientering.

Kommunens vedtak om pålegg om retting, reduksjon i foreldrebetaling og stenging kan påklages til fylkesmannen.

Kommunen skal offentliggjøre resultatene av gjennomførte tilsyn.

Departementet kan gi forskrift om kommunens tilsyn med barnehagene.

Kapittel VI. Fylkesmannens ansvar og oppgaver

§ 29 Fylkesmannens tilsynsansvar. Pålegg om retting, midlertidig og varig stenging

Fylkesmannen skal føre tilsyn med at kommunen utfører oppgavene den som barnehagemyndighet er pålagt etter denne loven med forskrifter, jf. kommuneloven kapittel 10A.

Dersom særlige grunner gjør det nødvendig, kan fylkesmannen føre tilsyn med at den enkelte barnehagen blir drevet i samsvar med denne loven med forskrifter. Dersom fylkesmannen utfører tilsyn gjelder § 27 tilsvarende.

Skolenes landsforbund går inn for at fylkesmannen er direkte tilsynsmyndighet, jf. forslag/kommentar til § 27

Fylkesmannen kan gi pålegg om retting til kommunen som barnehagemyndighet dersom tilsynet avdekker brudd på loven. Fylkesmannen kan gi pålegg om retting til den enkelte barnehageeieren dersom tilsynet avdekker brudd på loven. Dersom lovbruddet ikke rettes av barnehageeieren, kan fylkesmannen vedta en reduksjon i foreldrebetalingen frem til lovbruddet er rettet.

I særlige tilfeller, der pålegg eller reduksjon i foreldrebetalingen ikke har ført til at lovbrudd blir rettet, kan fylkesmannen vedta tidsbegrenset eller varig stenging av barnehagen. Det samme gjelder dersom lovbruddet ikke lar seg rette. Dersom fortsatt barnehagedrift kan medføre alvorlig helseskade for barna, skal fylkesmannen vedta tidsbegrenset eller varig stenging av barnehagen. Fylkesmannens stengingsvedtak skal sendes Utdanningsdirektoratet til orientering.

Vedtak om retting, reduksjon i foreldrebetaling og stenging kan påklages til Utdanningsdirektoratet.

Fylkesmannen skal offentliggjøre resultater av gjennomførte tilsyn.

§ 30 Fylkesmannen som klageinstans

Fylkesmannen er klageinstans for vedtak fattet av kommunen etter loven §§ 19, 22, 23, 24, ~~27~~, 31, 32, 37 og 40 og der det følger av forskrifter gitt i medhold av denne loven.

Kapittel VII. Bestemmelser om barnehagens personale, mv.

§ 31 Styrer

Barnehagen skal ha en forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse.

Barnehagen skal ha en styrer som har utdanning som førskolelærer eller annen høgskole- eller universitetsutdanning som gir barnefaglig og pedagogisk kompetanse.

Viktig at det står at barnehagen skal ha en styrer, men her mangler også at en klar definisjon på ordet barnehage legges til grunn (Se merknader til §4)

Forslag til tillegg: "Én styrer kan ha ansvar for en barnehage med inntil 72 barn over 3 år eller inntil 36 barn under 3 år."

Kommunen kan innvilge midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet etter andre ledd. Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

Departementet kan gi forskrift om midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet og om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra utlandet.

§ 32 Barnehagens grunnbemanning

Veldig bra at bemanningsnorm lovfestes! Her er det endel språklig rot som gjør denne paragrafen svært utydelig. Her er vårt forslag til omskriving (som vi mener er i tråd med utvalgets intensjon):

- ✦ **Forholdet mellom barn og ansatte i en barnegruppe skal være minimum 3:1 når barna er under 3 år og 6:1 når barna er over 3 år.**
- ✦ **Barne- og ungdomsarbeidere skal utgjøre minst 25% av barnehagens grunnbemanning.**
- ✦ **Førskolelærere skal utgjøre minst 50% av grunnbemanningen i en barnehage.**
- ✦ **20% av førskolelærerne kan erstattes av personale med annen treårig pedagogisk utdanning på høgskole- eller universitetsnivå.**
- ✦ **Hver barnegruppe skal ha en pedagogisk leder. Pedagogisk leder må ha utdanning som førskolelærer.**

Likeverdig som førskolelærerutdanning er annen 3-årig pedagogisk utdanning på høgskole- eller universitetsnivå.

Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en god pedagogisk virksomhet.

En ansatt kan ha ansvaret for inntil tre barn under tre år. En ansatt kan ha ansvaret for inntil seks barn over tre år.

En førskolelærer kan ha ansvaret for inntil seks barn under tre år. En førskolelærer kan ha ansvaret for inntil tolv barn over tre år. Pedagogiske ledere må ha utdanning som førskolelærer. Likeverdig med førskolelærerutdanning er annen treårig pedagogisk utdanning på høgskolenivå eller universitetsutdanning med videreutdanning i barnehagepedagogikk. 20 prosent av pedagogene i barnehagen kan ha annen treårig pedagogisk utdanning på høyskolenivå eller universitetsnivå.

Barne- og ungdomsarbeidere skal utgjøre minst 25 prosent av barnehagens grunnbemanning.

Kommunen kan innvilge midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet i tredje og fjerde ledd. Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

Departementet kan gi forskrift om midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet, om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra utlandet og om unntak fra utdanningskravet for personale som arbeider i barnehagen på nattid.

§ 33 Barnegruppen

Barn har rett til å tilhøre en barnegruppe i barnehagen.

Barnegruppen skal ha en størrelse som ut fra barnas alder og forutsetninger er trygg og pedagogisk forsvarlig. **og skal ikke overstige 24 barn over 3 år eller 12 barn under 3 år.** Organiseringen må ivareta barnas behov for forutsigbarhet og tilhørighet til en barnegruppe og tilknytning til voksne.

Ved vurderingen av om en gruppe er trygg og pedagogisk forsvarlig skal det legges vekt på barnas alder, aldersspredning i gruppen, om det er barn med nedsatt funksjonsevne, flerspråklige barn, barnas mulighet for å etablere tilhørighet og vennskap, **tilgjengelige voksne (Vi synes ikke det skal stå tilgjengelige voksne, fordi barnehagen skal følge bemanningsnormen.)** og personalets kompetanse samt barnehagens fysiske og psykososiale miljø.

Departementet kan gi forskrift om maksimale gruppestørrelser.

§ 34 Barnehagens areal inne og ute

Barnehagen skal ha et trygt og pedagogisk forsvarlig areal inne og ute.

Forslag til tillegg:

"Netto lekeareal inne skal være minst 4m² pr barn over 3 år og minst 5,5m² pr barn under 3 år.

Netto lekeareal ute skal være minst 24 m² pr barn over 3 år og minst 33m² pr barn under 3 år.

Barnehager med vekt på friluftsliv kan søke dispensasjon fra arealnormen.

§ 35 Politiattest

Den som skal arbeide i barnehage skal legge fram politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. I tillegg til bestemmelsene nevnt i

politiregisterloven skal det anmerkes om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av straffeloven §§ 228 og 229 første straffalternativ.

Kommunen kan også kreve politiattest som nevnt i første ledd for andre personer som regelmessig oppholder seg i barnehagen eller har vesentlig innflytelse på barnehagens drift.

Person med anmerkning knyttet til straffeloven §§ 162, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, § 200 annet ledd, § 201 første ledd bokstav c, §§ 201 a, 203, 204 a, 219, 224, § 229 annet og tredje straffalternativ, §§ 231, 233 og 268 jf. 267, skal ikke arbeide i barnehager.

Fornytt politiattest kan innhentes i samsvar med politiregisterloven § 43.

Departementet kan gi forskrift om politiattest i barnehagen.

Viktig at politiattesten også skal si noe om voldsforbrytelser. Men vi er i tvil om hvor vidt mindre narkotikaforhold bør føre til livsvarig forbud mot ansettelse i barnehager.

Kapittel IX. Spesialpedagogisk hjelp, tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne og tegnspråkopplæring

Viktig at spesialpedagogisk hjelp lovfestes i barnehageloven, også for barn uten barnehageplass.

§ 40 Rett til spesialpedagogisk hjelp

Barn med særlige behov har rett til spesialpedagogisk hjelp i barnehagen. Også barn som ikke går i barnehage har rett til spesialpedagogisk hjelp.

Spesialpedagogisk hjelp skal omfatte tilbud om foreldrerådgiving. Den spesialpedagogiske hjelpen kan gis i barnehager, skoler, sosiale og medisinske institusjoner og lignende, eller organiseres som eget tiltak. Hjelpen kan også gis av den pedagogisk-psykologiske tjenesten eller av en annen sakkyndig instans.

Den spesialpedagogiske hjelpen skal være gratis.

Dersom barnet flytter til en ny kommune skal vedtak om spesialpedagogisk hjelp gjelde inntil det er fattet nytt vedtak i saken.

For spesialpedagogisk hjelp som blir gitt til barn som er i institusjoner etter barnevernloven eller helseinstitusjoner gjelder §§ 13-2 og 13-3a i opplæringslova.

§ 43 Rett til å kreve undersøkelse og medvirkning. Personalets handlingsplikt

Foreldrene til barnet kan kreve at kommunen gjør de undersøkelsene som er nødvendige for å finne ut om barnet trenger spesialpedagogisk hjelp, og eventuelt hva denne skal inneholde. Personalet i barnehagen skal vurdere om et barn trenger spesialpedagogisk hjelp, og melde fra til styrer når slikt behov er til stede.

Her er det litt uklart. Hva skal styrer videre gjøre? Her må det stilles krav til at PPT kobles inn.

Før det blir utarbeidet sakkyndig vurdering og før det blir gjort vedtak om å sette i gang spesialpedagogisk hjelp, skal det innhentes samtykke fra barnets foreldre. Med de avgrensingene som følger av reglene om taushetsplikt og § 19 i forvaltningsloven, har foreldrene rett til å gjøre seg kjent med innholdet i den sakkyndige vurderingen og til å uttale seg før det blir gjort vedtak.

Kommunen skal så raskt som mulig, og ikke senere enn tre måneder fra søknad om spesialpedagogisk hjelp er mottatt, treffe vedtak i saken. Kommunen skal som en del av søknadsbehandlingen vurdere behovet for midlertidig vedtak, jf. § 42 tredje ledd.

Tilbud om spesialpedagogisk hjelp skal så langt det er mulig, utformes i samarbeid med barnets foreldre, og det skal legges stor vekt på deres syn.